

Vergaderjaar 2017–2018

29 697

Gebiedsgerichte economische perspectieven en Regionaal Economisch Beleid

Nr. 48

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2018

In heel Nederland zetten we ons in voor een sterke samenleving en werken we aan onze economie en toekomst, voor al onze regio's. Het kabinet wil graag in partnerschap met de regio's gezamenlijk opgaven aanpakken. Samen met regionale overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties versterken we zo de regio's en daarmee de samenleving. Uitgaande van de eigen regionale kracht en zonder daarvoor een blauwdruk te maken. Dit heeft meerwaarde voor de kwaliteit van leven en welvaart. Het regeerakkoord stelt hiervoor een budget ter beschikking van € 950 miljoen voor de jaren 2018 tot en met 2022: de Regio Envelop. In lijn met de Rijk/regio-ambities uit het regeerakkoord zet het kabinet een substantieel deel van het budget in voor nieuwe Regio Deals.

Op 19 februari 2018 heb ik een eerste beeld geschetst over de invulling van de Regio Envelop en de Regio Deals uit het regeerakkoord¹. De afgelopen periode hebben de betrokken bewindspersonen met de regionale partners gewerkt aan de zes in het regeerakkoord genoemde opgaven² voor de Regio Envelop³. Het is nu zaak om ook met de overige regionale opgaves aan de slag te gaan. Met deze brief geef ik, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een nadere uitwerking hiervan. Er zal gewerkt worden met twee tranches, zodat de werkwijze om tot Regio Deals te komen kan worden bijgesteld op basis van ervaringen uit de praktijk.

¹ Kamerstuk 29 697, nr. 37

² Dit betreft ESTEC, nucleaire problematiek, BES-eilanden, Rotterdam Zuid, Brainport Eindhoven en Zeeland.

³ Kamerstukken 29 697, nrs. 38 t/m 43.

Doel Regio Deals

Het kabinet wil samen met (publieke en private) partners regionaal een geïntegreerde aanpak bewerkstelligen van economische, sociale en ecologische opgaven die dáár spelen. Partijen verplichten zich aan elkaar om de komende jaren gezamenlijk aan nieuwe, concrete oplossingen te werken. In de deals staan de opgaven van de regio centraal. Deze opgaven zijn kenmerkend voor de regio en meervoudig van aard. De deals bevatten concrete plannen die op korte termijn tot uitvoering kunnen komen en snel tot resultaten kunnen leiden. Partnerschap van het Rijk met de regio's is aan de orde, wanneer regionale opgaven een bovenregionale uitstraling hebben en/of de draagkracht van de regio te boven gaan. Een Regio Deal kan bijvoorbeeld gaan over een verdere verbetering van de regionale samenwerking tussen partijen, dan wel de aanpak van knelpunten in regelgeving, mogelijke ondersteuning bij het aantrekken van private investeringsmiddelen, het slim delen van kennis en netwerken, het elkaar aan blijven spreken op afgesproken prestaties en andere samenwerkingsafspraken. Daarnaast zijn de extra financiële middelen uit de Regio Envelop een katalysator, een tijdelijke financiële impuls om een duurzame, maatschappelijke verandering mede te bewerkstelligen. Deze eenmalige bijdrage uit de Regio Envelop kan, samen met bijdragen en investeringen van andere (regionale) partners, helpen om een stap voorwaarts te zetten. De bijdrage uit de Regio Envelop is het sluitstuk van de Regio Deal.

De regionale opgave

De regionale opgave staat centraal. Dit betekent dat het initiatief voor een eerste voorstel voor een Regio Deal van regionale partners (publieke en private partijen) komt. Deze opgave wordt in samenwerking tussen Rijk en regio uitgewerkt. De regio is daarbij geen vaststaande geografische of bestuurlijk-administratieve eenheid, maar het gebied dat partijen zelf als de meest effectieve schaal verkiezen om tot oplossingen te komen. Met Regio Deals en de inzet van de Regio Envelop speelt het kabinet in op deze beweging. Het kan gaan om bestaande of nieuwe regionale samenwerkingsverbanden, met bijvoorbeeld de betrokkenheid van meerdere gemeenten, provincie(s) en private partijen bij het voorstel. Het is belangrijk dat voorstellen zowel in tijd als regionale spreiding geen overlap vertonen en dat bestuurlijke drukte wordt voorkomen. Belangrijk is dat de opgave van de regio kan worden onderbouwd met bijvoorbeeld onderzoek en/of betrouwbare indicatoren.

Brede Welvaart

De regio is de omgeving waarin mensen wonen, werken en leven en waarin bedrijven investeren en innoveren. De regio is ook de fysieke plek waar sociale en culturele voorzieningen te vinden zijn en waar burgers veilig, gezond en gelukkig willen zijn. Al deze thema's zijn onderling met elkaar verbonden en hangen ook sterk samen met onderliggende regionale structuurkenmerken. Brede welvaart gaat niet over één kwaliteit, maar om een complex samenspel, waar verschillende factoren deel van uitmaken. Economische ontwikkeling is bijvoorbeeld afhankelijk van het regionale vestigingsklimaat en de arbeidsmarkt, de agglomeratiestructuur en de ligging van een regio. De ecologische kwaliteit hangt samen met activiteiten van burgers en bedrijven in de regio, natuur en landschap. De kwaliteit van leven in een regio wordt ook sterk beïnvloed door de kwaliteit van wonen, zorg, onderwijs en veiligheid. Economische, ecologische en sociale kwaliteit bepalen samen voor een belangrijk deel het welzijn van mensen. In de regio komen al deze thema's samen. De

opgave voor de regio is dus per definitie meervoudig en de Regio Deals daarmee ook.

Regio en Rijk werken samen aan een Regio Deal

Zoals genoemd in het regeerakkoord worden de deals gesloten tussen Rijk en partijen uit de regio die zich over en weer verplichten om samen aan nieuwe oplossingen te werken. Voor een breed gedragen maatschappelijke afweging is het wenselijk dat ook overheden die in direct en nauw contact met burgers en bedrijven staan hierbij betrokken zijn.

De eerste voorstellen voor een Regio Deal vormen een belangrijke aanzet van de regio's maar hoeven nog niet tot achter de komma af te zijn. Uitwerking van de opgave en de integrale aanpak in een Regio Deal zal plaatsvinden in overleg tussen regionale partijen, het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de betrokken vakdepartementen, waarbij men gezamenlijk toewerkt naar een Regio Deal en ook gezamenlijk (financieel) commitment toont voor de uitvoering hiervan. De Regio Deals worden op bestuurlijk niveau gesloten. De bijdrage uit de Regio Envelop krijgt vorm via een decentralisatie-uitkering uit het Gemeente- of Provinciefonds.

Financiële bijdrage en regionale verdeling

Belangrijk is het commitment van alle betrokken partijen bij een Regio Deal. Dit komt nadrukkelijk ook tot uiting in de randvoorwaarde van cofinanciering door de regio. Dit heeft direct betekenis voor de mogelijke omvang van de uiteindelijke financiële bijdrage uit de Regio Envelop. Er zal bij het ontwikkelen van voorstellen rekening gehouden moeten worden met een bandbreedte. Dit maakt het ook mogelijk om in een regio tot een afweging te komen waar men op in wil zetten. De wens is uitdrukkelijk om deals te sluiten met substantie en impact langs de hiervoor geschetste lijnen ten aanzien van het begrip brede welvaart. De bijdrage uit de Regio Envelop zal een omvang hebben van minimaal € 5 miljoen en maximaal € 40 miljoen per Regio Deal.

Dit kabinet is er voor heel Nederland. Om deals met substantie en impact te krijgen, worden proposities uitgevraagd en daarna in deals verder uitgewerkt. Bij de selectie van deals wordt gekeken naar een evenwichtige verdeling over de vier landsdelen⁴, rekening houdend met de vorige tranche met de zes in het regeerakkoord genoemde opgaven. De totale omvang van de bijdrage vanuit de Regio Envelop voor deze komende tranche bedraagt € 200 miljoen. Deze middelen zijn eenmalig. En de beschikbaarheid van structurele financiering dient dus geborgd te worden door de regio.

De tijdelijke bijdrage uit de Regio Envelop en van de regionale partners (cofinanciering) kan leiden tot een hefboom waarbij ook middelen van andere partijen (departementen, het toekomstige Invest-NL, EU-middelen, private fondsen, etcetera) kunnen worden gemobiliseerd en gericht kunnen worden ingezet. De totale financiële omvang van de Regio Deal, waar de bijdrage uit de Regio Envelop één van de elementen in is, kent dan ook geen bovengrens.

⁴ Noord (Groningen, Friesland, Drenthe), Oost (Gelderland en Overijssel), Zuid (Limburg, Noord-Brabant en Zeeland) en West (Utrecht, Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland).

Randvoorwaarden, procedure en startmoment

Randvoorwaarden

In het bereiken van overeenstemming tussen regionale partners en het Rijk over de voorstellen die een bijdrage krijgen vanuit de Regio Envelop is een aantal randvoorwaarden aan de orde die bij de zes opgaven uit het regeerakkoord ook reeds zijn benoemd. Voor de komende Regio Deals gaat het om:

Randvoorwaarden Regio Deals

1. Aansluiting van de inhoudelijke regionale doelen / opgaven op opgaven uit het regeerakkoord of onderliggend Rijksbeleid. Bij voorkeur betreft het meervoudige opgaven. Er zal ook gekeken worden naar het te verwachten regio-overstijgend effect;
2. Cofinanciering: het uitgangspunt is dat de middelen uit de Regio Envelop een vliegwiel zijn voor investeringen vanuit de regio; vanuit de Regio Envelop wordt maximaal 50% bijgedragen met een minimum van € 5 miljoen en een maximum van € 40 miljoen;
3. Toekenning van middelen is onderdeel van een bredere, meerjarige deal, met concrete samenwerkingsafspraken van een coalition of the willing: een expliciet doel (resultaatgericht), programma en inzet van middelen;
4. Publiek-private samenwerking (PPS): in de deal leveren zowel publieke als private partijen bijdragen. Bij voorkeur is sprake van een triple helix -overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen- insteek. Uitgangspunt is actief commitment en (SMART) inzet van alle partijen. Dit geldt ook voor deelnemende vakdepartementen;
5. Mate van robuustheid regionale governance en uitvoeringskracht: geen vrijblijvende samenwerking, maar een impuls voor langduriger effecten;
6. Middelen uit de Regio Envelop zijn geen aanvulling op of vervanging van beleidsbudgetten op begrotingen van vakdepartementen. De focus ligt op opgaven waar nog geen reguliere financiering voor is;
7. Matching vanuit departementen: pré als beleidsspecifieke middelen vanuit departementen bijgelegd worden of een koppeling kan worden gemaakt met financiering vanuit de EU (EFRO, ESF, POP, Interreg, Horizon2020) of bijvoorbeeld Invest-NL;
8. Perspectief op snelle inzet van middelen uit de Regio Envelop (begrotingstranches), waarbij de zorgvuldigheid wel geborgd moet zijn.

De invulling van de Regio Deal zal voor inzet van de middelen uit de Regio Envelop mede beoordeeld worden op de doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit betekent dat de regionale opgave (het doel) helder moet zijn en onderbouwd met feiten en cijfers en dat de geformuleerde oplossing logisch bijdraagt aan dit doel. Doelmatigheid vereist dat de kosten daarbij in verhouding staan tot de beoogde (maatschappelijke) baten. Voor de voortgang en uitvoering van Regio Deals is het bovendien noodzakelijk om adequate regionale governance te borgen. Dit is ook van belang om de verantwoording en monitoring van de Regio Envelop op Rijksniveau mogelijk te maken.

Procedure en startmoment

Vanaf 8 juni 2018 kunnen de regionale partners eerste voorstellen («proposities») voor Regio Deals aanmelden bij het Ministerie van LNV. Dit voorstel is in de vorm van een two-pager die een eerste uitwerking bevat van de regionale opgave, van de aanpak die nodig is om deze opgave op te lossen en van de randvoorwaarden uit deze brief (nadere praktische informatie over de voorwaarden waaraan de two-pager moet voldoen, is vanaf dan digitaal beschikbaar via www.rvo.nl/regiodeals). Voorstellen die in aanmerking willen komen voor de komende tranche, kunnen worden gedaan tot 1 september 2018. Op basis van de in deze brief genoemde randvoorwaarden vindt daarna een analyse van de voorstellen plaats door mijn ministerie. Vervolgens vinden in de maanden september en oktober gesprekken met de regionale partners plaats ten bate van de besluitvorming. Op basis hiervan bepaal ik in overleg met de Minister van BZK en de relevante vakdepartementen in het najaar welke voorstellen uitgewerkt worden tot Regio Deals (inclusief een indicatieve verdeling van de bijdrage uit de Regio Envelop en de bijbehorende cofinanciering vanuit de regio). De toekenning van de uiteindelijke financiële bijdrage aan een Regio Deal uit de Regio Envelop vindt bij afronding van het vervolgtraject plaats, wanneer de Deal gesloten wordt.

Mijn streven is dat de Regio Deals die worden uitgewerkt in deze eerstkomende tranche uiterlijk in het voorjaar van 2019 zijn ondertekend. Uiteraard kunnen deals waarover eerder overeenstemming is tussen de betrokken partijen, ook eerder in 2019 worden ondertekend. De ervaringen en lessen uit deze tranche zullen worden meegenomen bij de voorbereiding van de volgende tranche. Ik zal uw Kamer op een nader moment hierover informeren.

Tot slot

Samenvattend worden Regio Deals met name beoordeeld op de meervoudigheid van de opgaven en bijdrage aan de brede welvaart, de integrale aanpak, doelmatigheid en doeltreffendheid, de uitvoeringskracht om binnen afzienbare tijd concrete resultaten te kunnen boeken, publiek-private samenwerking en de beschikbaarheid van cofinanciering uit de regio. Ik zal uw Kamer periodiek informeren over de voortgang van de Regio Deals.

In de regio is de som altijd meer dan de samenstellende delen. Als Rijk, regionale overheden en de bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties hun krachten bundelen kunnen we het verschil maken in de regio. Want sterkere regio's betekenen een sterker Nederland.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten